

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. декана факультету економіки та
управління

Андрій КОЦУР

« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи

Віктор ОСТОВЕРХОВ

« 31 » _____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
інституту новітніх освітніх технологій

Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни «Банківська справа»

Ступінь вищої освіти - бакалавр

Галузь знань – 07 Управління та адміністрування

Спеціальність – 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність

Освітньо-професійна програма – «Підприємництво та торгівля»

Кафедра фінансових технологій та банківського бізнесу

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практичні заняття (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КНЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Екзамен. (семестр)
Денна	2	3	28	28	3	8	53	120	3
Заочна	2	3	8	4	-	-	108	120	4

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робоча програма складена на основі ОПП «Підприємництво та торгівля» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» галузі знань 07 «Управління та адміністрування», затвердженої Вченою радою ЗУНУ (протокол № 9 від 15.06.2022 р.).

Робочу програму склала кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу Ольга ІВАЩУК

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансових технологій та банківського бізнесу (протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.).

Завідувач кафедри фінансових технологій
та банківського бізнесу
доктор економічних наук, професор

Ольга КНЕЙСЛЕР

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 076 Підприємництво та торгівля (протокол №9 від 30 серпня 2023 р.).

Голова групи забезпечення спеціальності
доктор економічних наук, професор

Ольга СОБКО

Гарант ОПП «Підприємництво та торгівля»
к.е.н., доц., доцент кафедри підприємництва
і торгівлі

Роман ВОЛОШИН

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Банківська справа»

1. Опис дисципліни «Банківська справа»

Дисципліна «Банківська справа»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни блок обов'язкових дисциплін, цикл професійної підготовки Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність	Рік підготовки: <i>Денна</i> – другий <i>Заочна</i> – другий Семестр: <i>Денна</i> – третій <i>Заочна</i> – третій
Кількість змістових модулів – 2	Освітньо-професійна програма – Підприємництво та торгівля	Лекції: <i>Денна</i> – 28 год. <i>Заочна</i> – 8 год. Практичні заняття: <i>Денна</i> – 28 год. <i>Заочна</i> – 4 год.
Загальна кількість годин – 120	Ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна</i> – 53 год. <i>Заочна</i> – 108 год. Тренінг, КПЗ: <i>Денна</i> – 8 год. Індивідуальна робота: <i>Денна</i> – 3 год.
Тижневих годин – 8,5 год., з них аудиторних – 4 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета й завдання вивчення дисципліни «Банківська справа»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Банківська справа» є формування системи знань у галузі банківництва, зокрема теорії грошей та кредиту, засвоєння закономірностей функціонування грошового ринку як теоретичної основи державної монетарної політики та розвитку банківської справи, засвоєння закономірностей розвитку банківської справи, організації функціонування банківських установ, технологій здійснення банками пасивних та активних операцій, надання банківських послуг та набуття практичних навиків використовувати отримані знання для виконання банківських операцій, пов'язаних з розрахунково-касовим, кредитним та іншими видами обслуговування клієнтів банку, оцінки та аналізу фінансової стійкості банківської установи з метою уникнення фінансових втрат.

Предмет дисципліни – теоретичні та практичні аспекти розвитку банківської справи, формування та використання власних, залучених та запозичених коштів, організація розрахунково-касового обслуговування клієнтів, здійснення контролю за

дотриманням законодавства.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями вивчення дисципліни «Банківська справа» є:

- вивчити сутність, види та функції банківських установ, їх правову основу функціонування;
- розуміти основні засади процесу створення та реєстрації банківських установ в Україні, вивчити порядок та умови отримання банками ліцензій на провадження банківської діяльності;
- зрозуміти сутність, види, функції та джерела формування власного капіталу банку, залучених та позичених ресурсів; засвоїти особливості формування резервного фонду банку та призначення регулятивного капіталу; знати правові, фінансові та організаційні засади функціонування системи гарантування вкладів фізичних осіб, повноваження Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;
- вивчити та знати складові банківських активів; розуміти принципи та умови банківського кредитування; пізнати форми забезпечення банківських кредитів; навчитися розраховувати процент за користування кредитом;
- ознайомитися зі структурою платіжного обороту, порядком відкриття та ведення банківських рахунків, розглянути технологію безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток та організацію готівкових грошових розрахунків, засвоїти порядок оформлення розрахункових та касових документів;
- розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення банківських операцій;
- зрозуміти сутність та цілі інвестиційної діяльності банківських установ, ознайомитися з етапами процесу інвестування в цінні папери та порядком використання банками цінних паперів як предмета застави;
- ознайомитися з організацією операцій банків в іноземній валюті, торгівлею іноземної валюти на міжбанківському ринку України, засвоїти умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій банківськими установами, навчитися здійснювати їх аналіз;
- розвинути вміння виявляти й аналізувати напрями забезпечення фінансової стійкості банків, засвоїти сутність ліквідності та платоспроможності банку;
- набути вміння застосовувати інструменти внутрішньобанківського контролю за дотримання показників фінансової стійкості, навчитися розраховувати економічні нормативи регулювання діяльності банків;
- розвинути навички пропонування обґрунтованих рішень щодо розвитку банківської справи, використання теоретичних знань для розв'язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Вивчення дисципліни «Банківська справа» базується на знаннях, отриманих з таких дисциплін, як «Мікроекономіка», «Макроекономіка», «Економіка підприємств», «Міжнародна економіка».

2.5. Програмні результати навчання

ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур.

3. Програма навчальної дисципліни «Банківська справа» ***Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи***

Тема 1. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку

Сутність та класифікаційні ознаки банків. Особливості створення банківських установ: універсальні та спеціалізовані; державні; кооперативні; банки з іноземним капіталом. Функціональне призначення банківських установ. Правова основа діяльності банків. Порядок створення і реєстрації банків в Україні. Ліцензування банківської діяльності. Структура управління банком. Організаційна структура банку. Філії, відділення та представництва банку. Реорганізація банків та їх ліквідація: види, вимоги та порядок.

Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів

Загальна характеристика пасивних операцій банків. Банківські ресурси, їх види та класифікація. Економічна сутність та види власного капіталу банку. Власний капітал банку, структура, джерела формування, функції, механізм поповнення. Порядок формування основних складових власного капіталу банку. Статутний капітал банку та порядок його формування. Розмір статутного капіталу (фонду) банківської установи, порядок його регулювання. Резервний капітал, спеціальні фонди і резерви як компоненти власного капіталу банку. Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку.

Характеристика залучених банківських ресурсів. Суть депозиту і депозитних операцій банків. Вклади до запитання. Депозитні (вкладні) операції банківських установ, їх види та характеристика. Сутність строкових банківських вкладів. Депозитні операції з фізичними особами. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: порядок членства, виплати сум відшкодувань, керівництво. Нові форми і способи залучення депозитів. Процентна політика щодо залучення вкладів (депозитів).

Поняття та класифікація позичених ресурсів банківських установ. Характеристика позичених ресурсів банківських установ. Механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів.

Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків

Характеристика банківських активів. Класифікація банківських кредитів. Кредитні операції банків. Основні принципи та умови банківського кредитування в сучасних умовах. Форми забезпечення повноти та своєчасності повернення позик. Ціна банківського кредиту. Суб'єкти та об'єкти кредитування, їх класифікація і загальна характеристика. Економічна та правова робота банків з позичальниками. Значення кредитної угоди для організації кредитних відносин. Особливості видачі позик та порядок їх оформлення. Визначення строків та порядок погашення позик. Умови та порядок відстрочки погашення позик.

Тема 4. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку

Сутність та структура платіжного обороту. Порядок відкриття та ведення

банківських рахунків. Безготівкові розрахунки, їх сутність, значення, класифікація. Способи здійснення платежів при безготівкових розрахунках. Порядок оформлення розрахункових документів та отримання їх банками. Характеристика форм безготівкових розрахунків. Міжбанківські розрахунки в Україні. Основні завдання, функції та принципи організації роботи системи електронних платежів. Поняття, види та характеристика операцій банків з платіжними картками. Порядок видачі та обслуговування платіжних карток. Організація готівкових грошових розрахунків. Характеристика касових операцій банку. Види та порядок оформлення касових операцій. Особливості зберігання грошових коштів у банку.

Тема 5. Діяльність банків у сфері інвестицій

Банківська діяльність у сфері інвестицій. Зв'язок інвестиційних операцій з позичковими операціями банку. Суть та цілі банківських інвестицій. Інвестиційна політика банківської установи. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами. Порядок формування портфеля цінних паперів банківської установи. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку. Банківські послуги на фондовому ринку. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів: операції з випуску та обігу цінних паперів, комісійна та комерційна діяльність з цінними паперами, послуги щодо зберігання цінних паперів, депозитарний облік та ведення рахунків за операціями з паперами. Емісійні операції банків з цінними паперами: сутність, мета проведення. Інвестиційні операції з цінними паперами.

Тема 6. Банківські операції з іноземною валютою

Поняття операцій банків в іноземній валюті. Організаційно-правові передумови здійснення валютних операцій. Основні умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій банківськими установами. Класифікація операцій банків в іноземній валюті. Загальна характеристика видів валютних операцій банків. Організація операцій із валютними цінностями. Операції банків з організації міжнародних розрахунків. Основні умови та порядок здійснення міжнародних розрахунків. Характеристика основних форм міжнародних розрахунків: банківський переказ, документарне інкасо міжнародний акредитив. Порядок відкриття та ведення валютних рахунків клієнтів банку. Операції з купівлі та продажу готівкової іноземної валюти. Здійснення основних видів операцій банків з купівлі-продажу іноземної валюти. Операції з готівковою іноземною валютою. Операції з конвертації готівкової іноземної валюти. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. Основи організації торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку. Принципи та особливості регулювання операцій з іноземною валютою

Тема 7. Забезпечення фінансової стійкості банку

Сутність фінансової стійкості банківської установи та способи її забезпечення. Фактори, що визначають фінансову стійкість банку. Значення фінансової стійкості банків для організації грошово-кредитних відносин. Ліквідність та платоспроможність банку. Фінансові звіти банку та оцінка його діяльності. Прибутковість банку: поняття та оцінка. Основні підходи щодо управління банківськими ризиками. Економічні нормативи регулювання діяльності банків. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Банківська справа» (денна форма навчання)

Тема	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	Індивідуальна робота	Тренінг, КПЗ	Самостійна робота	Контрольні заходи
<i>Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи</i>						
Тема 1. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку	4	4	1	2	8	Поточне опитування
<i>Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій</i>						
Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів	4	4	2	6	8	Поточне опитування
Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків	4	4			8	Поточне опитування
Тема 4. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку	4	4			10	Поточне опитування
Тема 5. Діяльність банків у сфері інвестицій	4	4			6	Поточне опитування
Тема 6. Банківські операції з іноземною валютою	4	4			7	Поточне опитування
Тема 7. Забезпечення фінансової стійкості банку	4	4			6	Поточне опитування
Всього	28	28			3	8

(заочна форма навчання)

Тема	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
<i>Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи</i>			
Тема 1. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку	2	1	14
<i>Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій</i>			
Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів	1	1	18
Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків	1		18
Тема 4. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку	1	1	18
Тема 5. Діяльність банків у сфері інвестицій	1		14
Тема 6. Банківські операції з іноземною валютою	1	1	14
Тема 7. Забезпечення фінансової стійкості банку	1		12
Всього	8	4	108

5. Тематика практичних занять з дисципліни «Банківська справа»

Денна форма

Змістовий модуль 1. Основи організації банківської справи

Практичне заняття 1, 2.

Тема 1. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, цілі та функції діяльності банків; розглянути порядок створення та реєстрації банків в Україні; охарактеризувати організаційну структуру банківських установ; розглянути умови та порядок ліцензування, реорганізації та ліквідації банківських установ.

Питання для обговорення

1. Сутність та класифікаційні ознаки банків.
2. Цілі, принципи та функції діяльності комерційного банку в умовах ринкової економіки.
3. Порядок створення та реєстрації банків в Україні.
4. Ліцензування банківської діяльності.
5. Організаційна структура та управління банком.
6. Реорганізація банків та їх ліквідація.

Змістовий модуль 2. Загальні тенденції здійснення банківських операцій

Практичне заняття 3, 4.

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, види, функції та джерела формування власного капіталу банку; засвоїти особливості формування резервного фонду банку; зрозуміти сутність та призначення регулятивного капіталу; засвоїти поняття «депозит» і «депозитні операції банків»; з'ясувати відмінності між вкладками до запитання та строковими банківськими вкладками; визначити роль Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у діяльності банківських установ; засвоїти механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення пасивних операцій.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика пасивних операцій банків.
2. Власний капітал банку: сутність, функції, структура, джерела формування.
3. Резервний капітал, спеціальні фонди і резерви як компоненти власного капіталу банку.
4. Регулятивний капітал та його вплив на формування власного капіталу банку.
5. Операції банків із залучення коштів:
  - 5.1. Характеристика вкладів до запитання;
  - 5.2. Особливості строкових банківських вкладів;
  - 5.3. Укладання депозитного договору та встановлення депозитної процентної ставки;
  - 5.4. Гарантування (страхування) вкладів громадян.

6. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: порядок участі, керівництво.
7. Поняття та класифікація запозичених ресурсів банків.
8. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з операцій банків із залучення та позичення коштів.

Практичне заняття 5, 6.

Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків

Мета вивчення теми: В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати складові банківських активів; розглянути класифікаційні ознаки банківських кредитів; ознайомитися з принципами та умовами банківського кредитування; пізнати форми забезпечення банківських кредитів; засвоїти визначення вартості кредиту та факторів, що її визначають; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення активних операцій.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика активних операцій банків.
2. Сутність та класифікація банківських кредитів.
3. Принципи та умови банківського кредитування в сучасних умовах.
4. Фактори формування ціни банківського кредиту.
5. Значення кредитної угоди для організації кредитних відносин.
6. Форми забезпечення повернення банківських позичок
7. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з кредитних операцій банків.

Практичне заняття 7, 8.

Тема 4. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність та структуру платіжного обороту; порядок відкриття та ведення банківських рахунків; розглянути сутність та значення безготівкових розрахунків, порядок оформлення розрахункових документів; з'ясувати завдання, функції та принципи роботи системи електронних платежів; розглянути технологію безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток; засвоїти сутність та принципи організації готівкових грошових розрахунків, порядок оформлення касових операцій; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення розрахунково-касових операцій.

Питання для обговорення

1. Платіжний оборот: сутність та структура.
2. Безготівкові розрахунки, їх суть, значення, класифікація, принципи організації.
3. Порядок оформлення розрахункових документів і отримання їх банками.
4. Міжбанківські розрахунки в Україні.
5. Система електронних платежів: завдання, функції та принципи роботи.
6. Операції банків з платіжними картками.
7. Зміст та основні завдання роботи банків з готівкового обігу.
8. Характеристика та порядок оформлення касових операцій банку.
9. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з розрахунково-касового обслуговування клієнтів.

Практичне заняття 9, 10.

Тема 5. Діяльність банків у сфері інвестицій.

Мета вивчення теми: При вивченні питань даної теми необхідно звернути увагу на особливості інвестиційних операцій банків; з'ясувати сутність та цілі інвестиційної діяльності банківських установ; охарактеризувати основні етапи процесу інвестування в цінні папери; розкрити порядок використання банками цінних паперів як предмета застави; зрозуміти сутність професійної діяльності банків на фондовому ринку і її значення для контрагентів фінансового ринку.

Питання для обговорення

1. Банківська діяльність у сфері інвестування.
2. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами.
3. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів:
  - 3.1. Операції банків з випуску та обігу цінних паперів;
  - 3.2. Комісійна та комерційна діяльність банків з цінними паперами;
  - 3.3. Послуги щодо зберігання цінних паперів;
  - 3.4. Депозитарний облік та ведення рахунків за операціями банків з цінними паперами.
4. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку.
5. Професійна діяльність банків на фондовому ринку.

Практичне заняття 11, 12.

Тема 6. Банківські операції з іноземною валютою

Мета вивчення теми: В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати зміст поняття операцій банків в іноземній валюті та особливостей їх правового регулювання; засвоїти умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій банківськими установами; ознайомитися з організацією операцій банків із валютними цінностями, торгівлею іноземної валюти на міжбанківському ринку України.

Питання для обговорення

1. Поняття операцій банків в іноземній валюті. Організаційно-правові передумови здійснення валютних операцій.
2. Організація операцій із валютними цінностями.
3. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.
4. Принципи та особливості регулювання операцій з іноземною валютою

Практичне заняття 13, 14.

Тема 7. Забезпечення фінансової стійкості банку.

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати економічну сутність фінансової стійкості банків, фактори впливу на неї, способи її забезпечення; засвоїти сутність ліквідності та платоспроможності банку; набути вміння застосовувати інструменти внутрішньобанківського контролю за дотримання показників фінансової стійкості, навчитися розраховувати економічні нормативи регулювання діяльності банків.

Питання для обговорення

1. Економічна сутність та способи забезпечення фінансової стійкості банку.
2. Характеристика факторів впливу на фінансову стійкість банківської установи.
3. Ліквідність та платоспроможність банку.
4. Економічні нормативи регулювання діяльності банків.

5. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

Заочна форма

Практичне заняття 1.

Тема 1. Види банків, порядок їх створення в Україні та організація діяльності банку

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, цілі та функції діяльності комерційних банків; розглянути порядок створення та реєстрації банків в Україні; охарактеризувати організаційну структуру банківських установ; розглянути умови та порядок ліцензування, реорганізації та ліквідації банківських установ.

Питання для обговорення

1. Сутність та класифікаційні ознаки банків. Цілі, принципи та функції діяльності комерційного банку в умовах ринкової економіки.
2. Порядок створення та реєстрації банків в Україні. Ліцензування банківської діяльності.
3. Організаційна структура та управління банком. Реорганізація банків та їх ліквідація.

Тема 2. Операції банків з формування власного капіталу, залучення і позичення коштів

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність, види, функції та джерела формування власного капіталу банку; засвоїти особливості формування резервного фонду банку; зрозуміти сутність та призначення регулятивного капіталу; засвоїти поняття «депозит» і «депозитні операції банків»; з'ясувати відмінності між вкладами до запитання та строковими банківськими вкладами; визначити роль Фонду гарантування вкладів фізичних осіб у діяльності банківських установ; засвоїти механізм позичання банками тимчасово вільних грошових коштів; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення пасивних операцій.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика пасивних операцій банків.
2. Власний капітал банку: сутність, функції, структура, джерела формування.
3. Операції банків із залучення коштів:
4. Фонд гарантування вкладів фізичних осіб: порядок участі, керівництво.
5. Поняття та класифікація запозичених ресурсів банків.
6. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з операцій банків із залучення та позичення коштів.

Тема 3. Основи організації кредитних операцій банків

Мета вивчення теми: В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати складові банківських активів; розглянути класифікаційні ознаки банківських кредитів; ознайомитися з принципами та умовами банківського кредитування; пізнати форми забезпечення банківських кредитів; засвоїти визначення вартості кредиту та факторів, що її визначають; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення активних операцій.

Питання для обговорення

1. Загальна характеристика активних операцій банків.
2. Сутність та класифікація банківських кредитів.
3. Принципи та умови банківського кредитування в сучасних умовах.
4. Значення кредитної угоди для організації кредитних відносин.
5. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з кредитних операцій банків.

Практичне заняття 2.

Тема 4. Розрахунково-касове обслуговування клієнтів банку

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати сутність та структуру платіжного обороту; порядок відкриття та ведення банківських рахунків; розглянути сутність та значення безготівкових розрахунків, порядок оформлення розрахункових документів; з'ясувати завдання, функції та принципи роботи системи електронних платежів; розглянути технологію безготівкових розрахунків з використанням платіжних карток; засвоїти сутність та принципи організації готівкових грошових розрахунків, порядок оформлення касових операцій; розвинути навички застосування сучасного інформаційного та програмного забезпечення для проведення розрахунково-касових операцій.

Питання для обговорення

1. Платіжний оборот: сутність та структура.
2. Безготівкові розрахунки, їх суть, значення, класифікація, принципи організації. Порядок оформлення розрахункових документів і отримання їх банками.
3. Система електронних платежів: завдання, функції та принципи роботи. Операції банків з платіжними картками.
4. Зміст та основні завдання роботи банків з готівкового обігу. Характеристика та порядок оформлення касових операцій банку.
5. Практичні завдання з використанням АБС Б2 з розрахунково-касового обслуговування клієнтів.

Тема 5. Діяльність банків у сфері інвестицій.

Мета вивчення теми: При вивченні питань даної теми необхідно звернути увагу на особливості інвестиційних операцій банків; з'ясувати сутність та цілі інвестиційної діяльності банківських установ; охарактеризувати основні етапи процесу інвестування в цінні папери; розкрити порядок використання банками цінних паперів як предмета застави; зрозуміти сутність професійної діяльності банків на фондовому ринку і її значення для контрагентів фінансового ринку.

Питання для обговорення

1. Банківська діяльність у сфері інвестування.
2. Сутність та класифікація операцій банків з цінними паперами.
3. Характеристика видів діяльності банків на ринку цінних паперів:
4. Загальна характеристика діяльності банків на фондовому ринку.
5. Професійна діяльність банків на фондовому ринку.

Тема 6. Банківські операції з іноземною валютою

Мета вивчення теми: В процесі вивчення теми необхідно з'ясувати зміст поняття операцій банків в іноземній валюті та особливостей їх правового регулювання; засвоїти умови, принципи та порядок здійснення валютних операцій

банківськими установами; ознайомитися з організацією операцій банків із валютними цінностями, торгівлею іноземної валюти на міжбанківському ринку України.

Питання для обговорення

1. Поняття операцій банків в іноземній валюті. Організаційно-правові передумови здійснення валютних операцій.
2. Організація операцій із валютними цінностями.
3. Операції банків із торгівлі іноземною валютою на міжбанківському ринку.
4. Принципи та особливості регулювання операцій з іноземною валютою.

Тема 7. Забезпечення фінансової стійкості банку.

Мета вивчення теми: У ході вивчення теми необхідно з'ясувати економічну сутність фінансової стійкості банків, фактори впливу на неї, способи її забезпечення; засвоїти сутність ліквідності та платоспроможності банку; набути вміння застосовувати інструменти внутрішньобанківського контролю за дотримання показників фінансової стійкості, навчитися розраховувати економічні нормативи регулювання діяльності банків.

Питання для обговорення

1. Економічна сутність та способи забезпечення фінансової стійкості банку.
2. Характеристика факторів впливу на фінансову стійкість банківської установи.
3. Ліквідність та платоспроможність банку.
4. Економічні нормативи регулювання діяльності банків.
5. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

Для набуття умінь самостійного мислення і самоконтролю у студентів особливе значення має виконання комплексного практичного індивідуального завдання (КПЗ) з дисципліни «Банківська справа». Комплексне практичне індивідуальне завдання з дисципліни «Банківська справа» виконується самостійно кожним студентом на основі запропонованого переліку напрямів роботи згідно методичних рекомендацій. КПЗ передбачає ґрунтовне аналітичне дослідження певного аспекту банківської справи на основі знань, отриманих на лекційних та практичних заняттях. Метою виконання КПЗ є поглиблення та закріплення набутих знань, а також розвиток навичок науково-дослідної та аналітичної роботи при опрацюванні матеріалів економічного характеру. КПЗ з дисципліни «Банківська справа» складається із теоретичної та практичної частин.

I. Теоретична частина. Теоретична частина КПЗу виконується студентом протягом семестру і повинна бути захищена. Тему доповіді студент обирає самостійно із запропонованого переліку.

II. Практична частина. У даній частині студенту потрібно виконати ряд послідовних завдань, які дозволяють в результаті здійснити вибір банківської установи для обслуговування.

Завдання 1. За даними офіційного web-сайту НБУ провести кількісний аналіз діяльності банківських установ України, зокрема:

- Загальна кількість банківських установ у динаміці за 3 роки;
- Кількість банківських установ в розподілі по групах;
- Кількість банківських установ за формою власності. Результати оформити у вигляді таблиці та/або кругових діаграм.

Завдання 2. Обрати банківську установу, описати порядок її створення та вказати установчі документи, якими керується банківська установа, а також документи, які регулюють та регламентують діяльність банку (як зовнішні, так і внутрішні); охарактеризувати організаційну структуру банку та повноваження органів управління.

Завдання 3. Подати перелік банківських операцій, які виконує обрана студентом банківська установа із їх розподілом на активні та пасивні.

На основі проведеного дослідження сформулювати переваги та недоліки функціонування банківської установи. Запропонувати напрями покращення діяльності банку.

7. Тренінг з дисципліни

Мета тренінгу з дисципліни «Банківська справа» – формування у студентів критичного мислення для пропонування професійних рішень, цілісного бачення і вирішення проблем організації банківської справи, формування і використання банківських ресурсів, організації і функціонування банківської установи. Успішне проходження тренінгу сприяє посиленню практичної спрямованості у підготовці фахівців за ступенем вищої освіти «бакалавр».

Проведення тренінгу дозволяє:

- забезпечити засвоєння теоретичних знань, отриманих у процесі вивчення дисципліни «Банківська справа»;
- розвинути у студентів навички пропонування обґрунтованих рішень, використання теоретичних знань для розв’язання практичних завдань та змістовного інтерпретування отриманих результатів.

Організація і порядок проведення тренінгу

1. *Вступна частина.* Актуалізація теми тренінгового заняття та структуризація процесу його проведення. Ознайомлення студентів з метою тренінгу, його завданнями, процедурою проведення, очікуваними результатами. Представлення програми тренінгу.

2. *Організаційна частина.* Встановлення правил проведення тренінгу, формування робочих груп студентів, визначення завдань та розподіл ролей. Забезпечення учасників тренінгу роздатковими матеріалами: таблицями, бланками документів, алгоритмами проведення, інструкціями.

3. *Практична частина.* Виконання тренінгових завдань у групах із використанням базових та інноваційних методів проведення тренінгу за визначеною темою (проблемою). Підготовка презентаційних матеріалів за результатами виконання тренінгового завдання.

4. *Підведення підсумків.* Презентація практичної роботи в групах. Обговорення результатів виконання завдань, обмін думками з проблематики теми тренінгу, підведення підсумків, оцінка результативності роботи в групах та досягнення поставлених цілей тренінгу.

Тематика тренінгу

1. Історичні аспекти появи банків та формування банківської системи України.
2. Органи управління банку: їх склад, повноваження та вплив на діяльність установи.
3. Проблеми капіталізації банківських установ та шляхи їх подолання.

4. Функціонування банківських установ в умовах сучасних викликів.
5. Оцінка фінансової стійкості банківських установ.

8. Самостійна робота студентів

Для успішного вивчення і засвоєння дисципліни «Банківська справа» студенти повинні володіти значним обсягом інформації, частину якої вони отримують і опрацьовують шляхом самостійної роботи. Самостійна робота полягає в опрацюванні положень банківського законодавства та навчальної і наукової фахової літератури.

№ теми	Тематика	К-ть годин	
		Денна форма	Заочна форма
Тема 1	<ol style="list-style-type: none"> 1. Формування та розвиток корпоративної культури банківської установи 2. Правова система діяльності банків в Україні, її структура 3. Роль Національного банку України у діяльності банківських установ 4. Стратегія реорганізації банківських установ 	8	14
Тема 2	<ol style="list-style-type: none"> 1. Система страхування депозитів у зарубіжних країнах. 2. Роль залучених ресурсів у забезпеченні фінансової стійкості банку 3. Оцінка достатності капіталу банків як запорука їх надійності 4. Private-banking: особливості та перспективи розвитку в Україні 	8	18
Тема 3	<ol style="list-style-type: none"> 1. Роль банківського кредитування у розвитку економіки України 2. Кредитні програми банків у зарубіжних країнах 3. Банківські послуги з кредитування фізичних осіб в Україні: проблеми та перспективи розвитку 4. Кредитування діяльності малих і середніх підприємств в Україні: сучасні особливості та шляхи розвитку 	8	18
Тема 4	<ol style="list-style-type: none"> 1. Банківські електронні послуги та перспективи їх розвитку 2. Система дистанційного банківського обслуговування 3. Платіжний оборот, його суть, структура, проблеми та шляхи вдосконалення в сучасний період 4. Документообіг у банку: проблеми та шляхи їх вдосконалення на сучасному етапі 	10	18
Тема 5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інвестування через кредитування різних секторів економіки 2. Ефективність інвестиційного кредитування 3. Банківська інвестиційна діяльність на вітчизняному фондовому ринку 4. Сучасний стан та шляхи підвищення ефективності інвестиційної діяльності вітчизняних банків 	6	14
Тема 6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Механізм регулювання валютних операцій банків 2. Економічна суть обмінного курсу та характеристика його основних видів. Види валютних котирувань 3. Інструменти та механізми регулювання валютного ринку в умовах сучасних викликів 	7	14
Тема 7	<ol style="list-style-type: none"> 1. Нагляд та контроль за фінансовою стійкістю банків 	6	12

	2. Фінансовий моніторинг банківської діяльності 3. Напрями зміцнення фінансової стійкості банків та подолання кризових явищ у роботі банківської системи 4. Методи оцінювання ділової репутації банку. Оцінювання ефективності соціальної відповідальності банку 5. SWOT-аналіз банківської установи		
	Разом	53	108

9. Методи навчання

У навчальному процесі застосовуються: лекції, практичні та індивідуальні заняття, консультації, самостійна робота, робота у групах, метод опитування, тестування, ділові ігри, реферування, виконання КПІЗ.

10. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Банківська справа» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування, тестування;
- презентації результатів виконаних завдань;
- оцінювання результатів модульної контрольної роботи;
- оцінювання комплексного практичного індивідуального завдання;
- оцінювання результатів самостійної роботи студентів;
- інші види індивідуальних і групових завдань;
- екзамен.

11. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

12. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Банківська справа» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
1. Опитування під час занять (теми 1–3) – 5 балів за тему – макс. 15 балів 2. Тестування – макс. 10 балів 3. Оцінка за самостійну роботу макс. 10 балів 4. Модульна робота – макс. 65 балів	1. Опитування під час занять (теми 4–7) – 5 балів за тему – макс. 20 балів 2. Тестування – макс. 10 балів 3. Оцінка за самостійну роботу макс. 10 балів 4. Модульна робота – макс. 60 балів	1. Підготовка КПЗ – макс. 40 балів 2. Захист КПЗ – макс. 40 балів 3. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 20 балів	1. Тестові завдання (10 тестів по 3 бали за тест) – макс. 30 балів 2. Задачі (2 задачі) – по 20 балів, макс. 40 балів 3. Теоретичне питання – макс. 30 балів	100

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

13. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійний проектор	1-9
2.	Проекційний екран	1-9
3.	Комунікаційне програмне забезпечення (Internet Explorer, Google Chrome, Firefox)	1-9
4.	Наявність доступу до мережі Інтернет	1-9
5.	Персональні комп'ютери	1-9
6.	Комунікаційне програмне забезпечення (Zoom) для проведення занять у режимі он-лайн (за необхідності)	1-9
7.	Комунікаційна навчальна платформа (Moodle) для організації дистанційного навчання (за необхідності)	1-9
8.	Програмне забезпечення: ОС Windows	1-9
9.	Інструменти Microsoft Office (Word; Excel; Power Point і т. і.)	1-9
10.	Google Forms, Google Sheets	1-9
11.	Базове програмне забезпечення АБС Б2	4-6

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Банківська система: навчальний посібник / Н.С. Ситник, А. В. Стасишин, Н. З. Блащук-Девяткіна, Л. О. Петик; за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

2. Банківська справа: навчальний посібник / О. М. Колодізев, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 347 с.
3. Варцаба В. І., Заславська О.І. Сучасне банківництво: теорія і практика: навч. посібник. Ужгород : Видавництво УжНУ «Говерла», 2018. 364 с.
4. Вовчак О. Д. Банківська справа: навч. посіб. / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин; відп. за вип. С. В. Пічи. Львів: Новий Світ-2000, 2020. 560 с.
5. Гроші та кредит: підручник / за ред. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 892 с.
6. Дзюблюк О.В. Економічний розвиток і банківський сектор в умовах глобальної пандемічної кризи. *Фінанси України*. 2020. №6. с. 25-56.
7. Дмитров С. О. Фінансовий моніторинг у банку: навч. посіб. / С. О. Дмитров, І. М. Вядрова, В. М. Каднічанська. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 384 с.
8. Інструкція про порядок відкриття та закриття рахунків користувачам надавачами платіжних послуг з обслуговування рахунків: Постанова Правління НБУ від 29.07.2022 № 162. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0162500-22#Text>.
9. Монетарні важелі стимулювання розвитку економіки України: глобальні виміри та національні інтереси: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Тернопіль: Осадца Ю.В., 2021. 300 с.
10. Облік у банках: підручник / О. Г. Корнеєва, Н. Г. Маслак, Н. Г. Слав'янська [та ін.]. Суми: Університетська книга, 2018. 668 с.
11. Про банки і банківську діяльність: Закон України від від 07.12.2000 № 2121-III (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
12. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21.06.2018 № 2473-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text>.
13. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні: Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. №368 (редакція від 01.07.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text>.
14. Про затвердження Інструкції про порядок організації касової роботи банками та проведення платіжних операцій надавачами платіжних послуг в Україні від 25.09.2018 № 103. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0103500-18#Text>.
15. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. №679-XIV (редакція від 05.08.2021). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text>
16. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб: Закон України від 02.10.2012, № 5411-VI (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text>.
17. Тенденції та особливості інноваційного розвитку банків і банківської системи України: монографія / П. Г. Ільчук, О. О. Коць, Л. П. Бондаренко [та ін.]. Львів: Новий Світ-2000, 2019. 180 с.
18. Трансформація банківської системи у контексті глобалізаційних викликів: монографія / за ред. д.е.н., проф. О. В. Дзюблюка. Vienna: Premier Publishing s.r.o. Vienna, 2018. 354 с.
19. Фінансова стабільність. Національний банк України: офіційний сайт. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability>.
20. Чайковський, Я. І. Організація платіжних операцій банків: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 232 с.
21. Шелудько С. А. Міжнародні стандарти банківської справи: навчальний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. 260 с.
22. 2023 banking and capital markets outlook. Deloitte Development LLC, 2022. 72 p.
23. Chris Thomas. Leveling the playing field. Cloud modernization for regional banks. Deloitte Development LLC, 2020. 10 p.
24. Core Principles for Effective Islamic Deposit Insurance Systems. 2021. 81 p.
25. Digital banks in Asia Pacific: adding value to financial services? Deloitte Development LLC, 2020. 32 p.

26. Digital Transformation in Islamic Banking. Islamic Financial Services Board. 2020. 42 p.
27. Global Banking Annual Review 2022: Banking on a sustainable path. McKinsey & Company. 2022. 46 p.
28. Islamic Banking Bulletin. Islamic Banking Department State Bank of Pakistan. 2022. 25 p.
29. Kevin Laughridge, Ketan Bhole, Ram Nareddy. Opening banking through architecture re-engineering. Deloitte Development LLC, 2020. 10 p.
30. Scott Baret, Anna Celner, Monica O'Reilly, and Mark Shilling. COVID-19 potential implications for the banking and capital markets sector. Maintaining business and operational resilience. Deloitte Development LLC, 2020. 20 p.
31. The future of midsize banks. Deloitte Development LLC, 2021. 18 p.